

V Česku vzniká nová Platforma pro rozvoj zelených měst

Asociace pro rozvoj infrastruktury (ARI) zakládá odbornou platformu zaměřenou na podporu rozvoje tzv. zelených měst. Jejím hlavním cílem je otevřít národní debatu, jak systematicky chránit a rozvíjet životní prostředí tuzemských měst a obcí včetně jejich infrastruktury. Platforma bude působit prostřednictvím konferencí, kulatých stolů a webových členských zón. Bude šířit především osvědčené postupy v oblasti trvalé sídelní udržitelnosti, včetně územního plánování a také povědomí o využívání moderních technologií a možnostech financování.

„Budeme přinášet užitečné informace zástupcům měst a obcí, aby mohli při plánování územního rozvoje využívat i nové přístupy, které se uplatňují v zahraničí a pomáhají vypořádat se se silící urbanizací či klimatickou změnou, vedou k trvalé udržitelnosti městského prostředí a vytvářejí kvalitní podmínky pro život obyvatel,“ říká Tomáš Janeba, prezident Asociace pro rozvoj infrastruktury.

V souvislosti s klimatickou změnou se dnes už nebudeme jen o tajících ledovcích tisíce kilometrů daleko, ale z oken vlastních domovů sledujeme, jak se nám příroda mění před očima. Vyschlá půda, lesy decimované kůrovcem, prázdné studny, častější požáry a silné větry, bleskové povodně – to jsou jen některé z reálných projevů měnícího se klimatu, se kterými se v České republice potýkáme.

Města spotřebovávají 70 procent energie a produkují 80 procent skleníkových plynů. Je logické, že do popředí zájmu v boji s klimatickou změnou se nyní dostává také udržitelný rozvoj měst. Podle sociodemografických prognóz má žít v roce 2030 ve městech 60 procent celosvětové populace. Vlivem intenzivní urbanizace, především v rozvojových zemích, se počet obyvatel žijících ve městech každý týden zvyšuje o 1,4 milionu.

Trvale udržitelný rozvoj měst jako priorita

„Trvale udržitelný rozvoj měst bude jedním z klíčových témat jak boje s klimatickou změnou, tak i úsilí k zajištění kvalitních životních podmínek většiny světové populace. Pochopila to jak OSN v roce 2015 schválením 17 cílů trvale udržitelného rozvoje, tak i mezinárodní roz-

vojové banky a instituce, které prosazují programy, jež se zaměřují na komplexní pomoc městům v přípravě na budoucnost. Klíčová je orientace na trvale udržitelnou infrastrukturu, snížení negativního vlivu na všechny složky městského životního prostředí a zlepšení nakládání s přírodními zdroji. Agenda trvale udržitelného městského prostředí bude také prioritou Evropské unie pro následující programové období EU v letech 2021–2027,“ uvádí Petr Dovolil, seniorní konzultant společnosti Mott MacDonald, který novou Platformu pro rozvoj zelených měst v rámci ARI povede.

Podle něho bude zásadní, abychom v České republice změnilí mentalitu, se kterou přistupujeme k městským rozvojovým koncepcím včetně územního plánování: *„Přestává nám stačit přístup, kdy ve městech rozhodujeme odděleně o jednotlivých projektech, například v odpadovém hospodářství nebo dopravě, bez*

vědomí vazeb na jiné projekty a jejich dopadů na kvalitu místního životního prostředí. „Zelená města“ je koncept, jehož cílem je systémově řešit problém trvalé udržitelnosti městského prostředí. Je založen na „tvrdých datech“ získaných z analýzy kvality stavu jednotlivých složek životního prostředí daného města, jakými jsou voda, ovzduší či biodiverzita, a klíčových sektorech či tématech, které tuto kvalitu ovlivňují, jako jsou doprava, budovy, energetika, průmysl, vodovody a kanalizace, odpady, využití území a klimatická změna. Řešení se tedy hledají pohledem „na celý les“, nikoliv jen na „jednotlivé stromy“ nebo „skupiny stromů“, říká.

Zelená města podporujeme v zahraničí

Právě na tomto přístupu je založen například Program zelených měst, který ve světě v současné době realizuje Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD). V rámci tohoto programu zpracovává, případně schvaluje a realizuje již 20 měst, například Tírana, Lvov, Jerevan či Tbilisi. Navíc dalších 12 měst již podepsalo příslušná memoranda s EBRD o připojení se k programu. Do roku 2024 má tento počet „zelených měst“ narůst jen u EBRD na 100 měst, a to potenciálně ve všech 38 zemích, kde může banka investovat. Na tomto místě je třeba uvést, že Česká republika jako jediná země bývalého východního bloku není aktivní zemí operací EBRD, a to na základě svého vlastního rozhodnutí z roku 2008. Znamená to, že banka u nás nemůže rozbíhat nové investiční akce. (Paradoxem je, že Česká republika, jako jeden z akcionářů EBRD, patří k nejvíce oceňovaným investorům v oblasti zelených měst v zahraničí u EBRD.) Byť tedy momentálně nemohou česká města využít financování EBRD, může koncept zelených

měst posloužit jako inspirace, jak k problematice trvale udržitelného městského prostředí odpovědně a systematicky přistupovat.

Koncept zelených měst je kombinací strategického plánování, technické podpory jednotlivých opatření a vícezdrojového financování prioritních opatření napříč osmi klíčovými sektory, které vytvářejí tlak na životní prostředí a přírodní zdroje ve městech (doprava, budovy, průmysl, energetika, vodovody a kanalizace, odpadové hospodářství, využití území a klimatická změna). Základem konceptu je vytvoření akčního plánu. Ten je sestaven na základě podrobné analýzy environmentálních aktiv daného města, zjištění problémových míst, stanovení patnáctileté vize, desetiletých strategických cílů a navržení konkrétních vzájemně propojených prioritních akcí v průběhu pěti let. Nejde zdaleka jen o akční plány zaměřené na kapitálové investiční akce, ale i o opatření v oblasti strategií či regulace, zvyšování lidských dovedností a kapacit, jednání se zainteresovanými stranami a osvětové kampaně, data managementu, případně klíčové studie, které mají stanovit či potvrdit určité další směřování zeleného města.

Evropská podpora i pro města v České republice

Financování ze strany EBRD není jediný způsob, jak pro vytvoření akčního plánu zeleného města a provádění konkrétních akcí získat potřebné prostředky. V návrzích strategických a legislativních dokumentů, které budou upravovat politiku soudržnosti a regionální politiku Evropské unie v budoucím programovém období 2021–2027, je jako

jedna z hlavních priorit uvedena vedle „chytřé Evropy“ (zahrnující podporu inovací, digitalizace a ekonomické transformace) také „zelená Evropa“, což obnáší v souladu s Pařížskou dohodou investice do energetické transformace, podporu obnovitelných zdrojů a boj s klimatickou změnou. Na podporu těchto dvou oblastí, především na regionální úrovni, má směřovat 65 až 85 procent finančních prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje a Fondu soudržnosti. I pro města v České republice se tak otevírá možnost, bude-li Česká republika a její orgány aktivní, jak získat finance pro vytvoření vlastních integrovaných plánů městské udržitelnosti a pro jednotlivá opatření čerpat dotace jako celek na celý akční plán, a ne pro každý projekt zvlášť.

„Investice do městské udržitelnosti jsou na vzestupu. Evropská unie dokonce zvažuje, že šest procent z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje bude přímo alokováno na trvale udržitelný městský rozvoj. Když dokážeme vyřešit výzvy, se kterými se potýkají česká města, mohou se naše řešení stát důležitým vývozním artiklem, o který bude za hranicemi velký zájem, a to celosvětově,“ dodává Petr Dovolil.

Více se o konceptu zelených měst a možnostech, které samosprávy v České republice mají, dozvíte na konferenci, kterou bude v závěru letošního roku pořádat Asociace pro rozvoj infrastruktury. Konkrétní termín ještě není stanoven, ale veškeré informace najdete v dohledné době na internetových stránkách www.ceskainfrastruktura.cz/akce.

Asociace pro rozvoj infrastruktury

PŘIPRAVUJEME

Nejen do čísla 6/2019 pro vás připravujeme:

- In-house,
- Jednání v JŘSU,
- Odpovědné veřejné zadávání v praxi,
- Vyhrazené změny závazků,
- Příklady z hodnocení kvality/necenových kritérií,
- Výjimky ze ZZVZ,
- Vertikální spolupráce.

